

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Αρ.Φακ. 03.08.001.125

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ BREXIT ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΣΚΗΝΗ

Εισαγωγή

Η συμμετοχή στο βρετανικό δημοψήφισμα της 23ης Ιουνίου 2016 ανήλθε στο 71.8% (30+ εκ. ψηφίσαντες). Υπέρ της εξόδου της Βρετανίας από την ΕΕ (Brexit) τάχθηκε το 51.9% (17.4 εκ) και υπέρ της παραμονής στην ΕΕ (Bremain), το 48.1% (16.1 εκ.). **Σημειώνεται ότι η πλειοψηφία των Συντηρητικών βουλευτών (186 έναντι 144) και τα 4/5 της Βουλής των Κοινοτήτων τάχθηκαν υπέρ της παραμονής της χώρας στην ΕΕ.**

Τη δέσμευσή του για διεξαγωγή του δημοψηφίσματος, πριν το τέλος του 2017, εξήγγειλε ο Βρετανός ΠΘ D.Cameron τον Ιανουάριο 2013, σε μια προσπάθεια να συνενώσει το κυβερνών Συντηρητικό Κόμμα, να αναχαιτίσει την άνοδο του «Κόμματος Ανεξαρτησίας Η.Β.» (UKIP) και να «στριμώξει» το Εργατικό κόμμα που ήταν απρόθυμο να στηρίξει τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Ακολούθησαν το αρνητικό αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για ανεξαρτησία της Σκωτίας (14.9.2014) και οι γενικές εκλογές στη χώρα (7.5.2015). Μετά την πανηγυρική νίκη τους στις εκλογές (μετά από 23 χρόνια, οι Συντηρητικοί εξασφάλισαν πλειοψηφία στη Βουλή των Κοινοτήτων), ο D.Cameron εγκαινίασε διαπραγματεύσεις με τα κ.μ. και τους θεσμούς της ΕΕ για σύναψη νέας συμφωνίας ΕΕ-Βρετανίας, η οποία επιτεύχθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 18-19.2.2016.

Τα κυριότερα επιχειρήματα της εκστρατείας του Brexit ήταν η επιβολή από την ΕΕ πολλών, δύσκαμπτων κανόνων στις επιχειρήσεις και η συνεισφορά από τη Βρετανία εκατομμυρίων στερλινών στον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, με δυσανάλογα λίγα ανταλλάγματα. Επίσης, η ανάγκη επανάκτησης από τη Βρετανία του πλήρους ελέγχου των συνόρων της και η ανάγκη μείωσης των μεταναστών. Τέλος, η προβλεβλημένη ανάγκη ανάκτησης από τη Βρετανία της κυριαρχίας της και η αντίθεση στην περαιτέρω εμβάθυνση και τη δημιουργία των «Ηνωμένων Πολιτειών Ευρώπης». **Οι κυριότεροι λόγοι επικράτησης του Brexit** συνοψίζονται ως εξής:-Δεν έπεισαν οι προειδοποιήσεις για οδυνηρές οικονομικές συνέπειες από ενδεχόμενο Brexit. -Έπεισε ο ισχυρισμός ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας θα εξοικονομούσε μέχρι £350 εκ./βδομάδα, εάν η χώρα αποχωρούσε από την ΕΕ. -Η πρόταξη από το UKIP του μεταναστευτικού, που αφορούσε και ζητήματα εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας, τα οποία ευνοούσαν το Brexit. -Οι Εργατικοί δεν κατάφεραν να πείσουν την εκλογική τους βάση. -Σημαντικά στελέχη των Συντηρητικών, όπως ο πρώην δήμαρχος του Λονδίνου B.Johnson, επικρατέστερος μέχρι πρότινος για την Πρωθυπουργία και ο Υπ. Δικαιοσύνης M.Gove, υπέρ του Brexit. -Αθρόα προσέλευση στις κάλπες των μεγαλύτερων σε ηλικία ψηφοφόρων, οπαδών του Brexit.-Πολύπλοκες οι σχέσεις ΕΕ-Βρετανίας.

Το Brexit προκάλεσε **σοβαρές οικονομικές και πολιτικές αναταράξεις στη Βρετανία, στην ΕΕ και παγκοσμίως**: -Παραίτηση του Βρετανού ΠΘ D.Cameron και ενεργοποίηση της διαδικασίας διαδοχής του, η οποία ανακοινώθηκε για τις 9.9.2016. -Νέοι τριγμοί στη συνοχή του Η.Β. Προώθηση από τη Σκωτσέζα ΠΘ της διεξαγωγής 2^{ου} δημοψηφίσματος για ανεξαρτησία της Σκωτίας και της έναρξης διμερών διαβουλεύσεων με την ΕΕ για παραμονή της Σκωτίας στην Ένωση (συναντήσεις της ΠΘ N. Sturgeon στις Βρυξέλλες, 29.6.2016), ενδεχόμενο που απέκλεισε ήδη η Ισπανία. Επίσης, φωνές από τους Ιρλανδούς εθνικιστές (Sin Fein, ποσοστό 24% στο Κοινοβούλιο) για ενσωμάτωση της Β.Ιρλανδίας στην Ιρλανδία.- Συγκέντρωση πέραν των 4 εκ. υπογραφών κατά του Brexit, με αιτήματα το Βρετανικό Κοινοβούλιο να εξετάσει το ζήτημα (σημ. υποχρεούται, καθότι οι υπογραφές ξεπερνούν τις 100 χιλιάδες) και να θεσπίσει νομοθεσία που να επιτρέπει τη διεξαγωγή επαναληπτικού δημοψηφίσματος.-Πτώση της στερλίνας έναντι του ευρώ και άλλων διεθνών νομισμάτων, υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης και

σημαντικές απώλειες στις διεθνείς χρηματιστηριακές αγορές. -Ενδεχόμενη απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας από μετακινήσεις των εργασιών τραπεζικών οργανισμών και πολυεθνικών εταιριών από το Η.Β.

Υπό το βάρος των διαφαινόμενων σοβαρών οικονομικών, πολιτικών και θεσμικών επιπτώσεων του Brexit, του ανοικτού μεταναστευτικού ζητήματος, των σοβαρών προκλήσεων ασφάλειας στη γειτονία της, των φόβων για αυξανόμενες φυγόκεντρες δυνάμεις σε άλλα κ.μ. και των δημοκρατικών ελλειμμάτων που καλείται άμεσα να διαχειριστεί, **η ΕΕ** εκφράζει μεν σεβασμό στη βούληση του βρετανικού λαού, ασκεί δε πιέσεις για **ταχεία ενεργοποίηση από τη Βρετανία του άρθρου 50 της Συνθήκης της Λισσαβόνας για έναρξη διαπραγματεύσεων ΕΕ-Βρετανίας**. Στόχος είναι η κατάληξη σε Συμφωνία με τους καλύτερους δυνατούς όρους (ίδη πιο κάτω). **Από το πόσο σύντομα θα ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις και το ποιο κλίμα θα επικρατήσει σε αυτές, εξαρτώνται η σταθεροποίηση των αγορών και η αποκατάσταση της κλονισθείσας εμπιστοσύνης των επενδυτών.**

Η θέση της Κύπρου ως κ.μ. της ΕΕ, οι σχέσεις Κύπρου-Βρετανίας και η αντίδραση της Τουρκίας

Ο ΠΔ κ. Ν.Αναστασιάδης, δηλώνοντας σεβασμό στην απόφαση του βρετανικού λαού, υπογράμμισε την αποφασιστικότητα της ΕΕ να εργαστεί με 27 πλέον μέλη. Τόνισε δε την ανάγκη για περισσότερη σταθερότητα και περισσότερη Ευρώπη, επανεξέταση πολιτικών και απάντηση στους ευρωσκεπτικιστές και τους εθνικιστές, ως τη μόνη διέξοδο. Ο ΠΔ σημείωσε τις «**ιδιαιτέρες σχέσεις**» της Κύπρου με τη **Βρετανία στο πλαίσιο της Κοινοπολιτείας**, καθώς και τη **σημαντική εμβάθυνση τους στο διμερές επίπεδο**.

Τη σημαντική ανάπτυξη των διμερών σχέσεων Κύπρου-Βρετανίας, κατά τα δύο τελευταία χρόνια, σημείωσε και ο Υπεξ κ. Ι. Κασουλίδης, ενημερώνοντας την Κ. Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (28.6.2016). Ειδικότερα, όσον αφορά στον τομέα της ασφάλειας ανέφερε ότι η συνεργασία των Βρετανών με την Εθνική Φρουρά, την οποία αρχικά δεν αναγνώριζαν, καθώς και με τις δυνάμεις ασφαλείας, είναι πολύ καλύτερη.

Ο κ. Κασουλίδης, μετέφερε το περιεχόμενο συνάντησης του ΓΔ του Foreign and Commonwealth Office Sir Simon McDonald με τους Πρέσβεις των κ.μ. της ΕΕ. Μεταξύ άλλων, ο κ. McDonald ανέφερε ότι: -Η βρετανική Κυβέρνηση δεν ανέμενε το αρνητικό αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος. -Στόχος της Βρετανίας είναι ένα «**συναινετικό διαζύγιο**» με την ΕΕ, ενώ στις διαπραγματεύσεις, η χώρα του σκοπεύει να προωθήσει το δικό της, «**βρετανικό μοντέλο**». -**Αν και η Βρετανία εξακολουθεί να θεωρεί την ΕΕ ως το στενότερό της σύμμαχο, προτίθεται να ενισχύσει περαιτέρω τις διμερείς της σχέσεις με τα κ.μ.**, ενώ προτεραιότητα θα δοθεί στη σταθεροποίηση της βρετανικής οικονομίας (η Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας ανακοίνωσε «**ένεση**» £250 δις για σταθεροποίηση της οικονομίας).

Για το αν το **Brexit** μπορεί να αποτελεί **θετική εξέλιξη όσον αφορά στην προάσπιση των συμφερόντων της ΚΔ εντός ΕΕ**, δεδομένου του υποστηρικτικού προς τις τουρκικές θέσεις ρόλου της Βρετανίας, ο κ. Κασουλίδης ανέφερε ότι, **κατά τα 3 τελευταία χρόνια, δεν υπήρξαν σοβαρές αρνητικές παρεμβάσεις της Βρετανίας στην ΕΕ**. Ειδικότερα, όσον αφορά στον **Κανονισμό για το απευθείας εμπόριο**, ανέφερε ότι εδώ και 3 χρόνια, η ΚΔ καταβάλλει προσπάθειες για απόσυρσή του, χωρίς επιτυχία, καθώς τόσο ο 1ος Αντιπρόεδρος της Ε.Επιτροπής F.Timmermans όσο και άλλοι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι επικαλούνται κίνδυνο διατάραξης των συνομιλιών για το Κυπριακό. Όσον δε αφορά στις **πιέσεις που ασκούνται στη Λευκωσία για το άνοιγμα τουρκικών διαπραγματευτικών κεφαλαίων**, ειδικότερα των κεφαλαίων 23 (Απνομή Δικαιοσύνης και Θεμελιώδη Δικαιώματα) και 24 (Δικαιοσύνη, Ελευθερία, Ασφάλεια), ο κ. Κασουλίδης ανέφερε ότι η μεσολάβηση της Βρετανίας, η οποία πρόταξε την ανάγκη άμεσης επίλυσης του μεταναστευτικού, ήταν θετική για την Κύπρο.

Εκφράζοντας την **εκτίμηση ότι η Τελωνιακή Ένωση ΕΕ-Βρετανίας δεν θα τερματιστεί**, καθώς και για το ότι υπάρχει σκέψη για μια μεταβατική περίοδο, μετά την έξοδο της Βρετανίας από την ΕΕ, ο κ. Κασουλίδης ανέφερε ότι, αν συνεχιστεί η πτώση της στερλίνας (στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1980),

χωρίς να είναι σίγουρο ότι η σημερινή χαμηλή τιμή θα παραμείνει, οι οικονομικές συνέπειες για την Κύπρο θα αρχίσουν να φαίνονται από το χειμώνα του 2016 στον **τουρισμό**. Πρόσθεσε δε ότι, αν **οι εμπορικές σχέσεις** μπου σε καθεστώς «τρίτης χώρας», ενδεχομένως να πληγούν οι **κυπριακές εξαγωγές**, με τον Πρόεδρο της Επιτροπής κ. Γ. Λιλλήκα να σχολιάζει ότι αυτό θα συμβεί έτσι κι αλλιώς, λόγω της υποτίμησης της στερλίνας. Σε δηλώσεις του στον τύπο, ο κ. Κασουλίδης παρέπεμψε στις εκτιμήσεις του Υπ. Οικονομικών κ. Χ.Γεωργιάδη ότι **δεν αναμένονται ιδιαίτερα σημαντικές επιπτώσεις για την κυπριακή οικονομία**.

Όσον αφορά στο καθεστώς των **Βρετανικών Βάσεων (BB)**, ο ΥΠΕΞ υπενθύμισε ότι η Βρετανία, με σχετική δήλωση της, εξαίρεσε τις BB από την ένταξη της χώρας στην ΕΕ (1973), λόγω της χρήσης τους αποκλειστικά για στρατιωτικούς σκοπούς (Παράρτημα Ο της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης). Ο κ. Κασουλίδης ανέφερε ότι, βάσει του Πρωτοκόλλου 3 της Συνθήκης Προσχώρησης της ΚΔ στην ΕΕ, το έδαφος των BB βρίσκεται υπό βρετανική κυριαρχία, δεν αποτελεί μεν έδαφος της ΕΕ, αλλά αποτελεί έδαφος της τελωνιακής έκτασης της ΕΕ, εντός του οποίου χρησιμοποιείται το ευρώ, **ενώ οι Κύπριοι που κατοικούν εντός των BB είναι Ευρωπαίοι πολίτες κι έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Κύπριους που ζουν εκτός BB**. Απαντώντας σε σχετική ερώτηση, απάντησε ότι **δεν υπάρχει πρόθεση από πλευράς της ΚΔ να τεθεί άμεσα θέμα BB**. Μη αποκλείοντας το ενδεχόμενο να επωφεληθεί η Κύπρος από την κοινή διαπραγμάτευση ΕΕ-Βρετανίας, ο ΥΠΕΞ σημείωσε, ωστόσο, την **ανάγκη για σύναψη δύο Συμφωνιών, -μία ΕΕ-Η.Β και μία ΚΔ-Η.Β-, στις οποίες να ισχύσουν όσα εμπεριέχονται στις αρχικές δύο Συμφωνίες που συνήφθησαν κατά την ένταξη της ΚΔ στην ΕΕ**.

Τέλος, όσον αφορά στις **συνέπειες για τους Ευρωπαίους πολίτες στο Η.Β.** και τους Βρετανούς πολίτες στα κ.μ. της ΕΕ, ο κ. Κασουλίδης εξέφρασε την εκτίμηση ότι δεν επηρεάζονται άμεσα, ενόσω διαρκούν οι διαπραγματεύσεις, οι οποίες δυνατό να παραταθούν. Για τους **Κύπριους φοιτητές στο Η.Β.** (σημ. 10 χιλιάδες), ο κ. Κασουλίδης επεσήμανε ότι, αν και επί του παρόντος δεν επηρεάζονται, θα φανούν στο μέλλον οι προθέσεις των Βρετανικών Παν/μιων. Για τους **Κύπριους μη Βρετανούς υπηκόους που εργάζονται στο Η.Β.**, ο ΥΠΕΞ υπενθύμισε ότι είναι κάτοχοι άδειας άσκησης εργασίας, βάσει του **ειδικού καθεστώσ της Κύπρου, ως μέλους της Κοινοπολιτείας**.

Αναλυτές επισημαίνουν ότι πολλά εξαρτώνται από το είδος της Συμφωνίας που θα προκύψει μεταξύ ΕΕ-Βρετανίας. Αν η χώρα παραμείνει στην **Ενιαία Αγορά**, θα διατηρήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, που θα επιτρέπει σε Ευρωπαίους πολίτες να εργάζονται στη Βρετανία και αντίστροφα. Αν επικρατήσει η θέση του UKIP για επιβολή περιορισμών όσον αφορά τις άδειες εργασίας σε ειδικευμένους εργαζόμενους και σε τομείς όπου υπάρχουν ελλείψεις, αμφότερες πλευρές θα χρειάζονται θεωρήσεις εισόδου (βίζες) για να μπορούν να εργαστούν.

Σημειώνεται, συναφώς, η αύξηση που παρατηρείται στις αιτήσεις Βρετανών υπηκόων (ως επί το πλείστον κυπριακής καταγωγής) για απόκτηση διαβατηρίου της ΚΔ. Ανάλογη αύξηση παρατηρείται στις αιτήσεις προς την Πολωνία, Ιρλανδία, Γαλλία, Ολλανδία και Μάλτα.

Τις ευκαιρίες που θα πρέπει να αδράξει η Κύπρος τονίζει σε συνέντευξή του ο **Αμερικανός δισεκατομμυριούχος, Αντιπρόεδρος της Τράπεζας Κύπρου, Wilbur Ross**, όσον αφορά στην **προσέλκυση χρηματοοικονομικών οργανισμών και ναυτιλιακών εταιριών** που θα ενδιαφερθούν να μετακινήσουν την έδρα των εργασιών τους, καθώς η χώρα διαθέτει τις υποδομές, εξειδικευμένο προσωπικό και ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς, όπως η Ιρλανδία και η Γερμανία. Θα πρέπει επίσης να επιδιωχθεί η **προσέλκυση φυσικών προσώπων, γεγονός που θα ευνοήσει την αγορά ακινήτων και τον τουρισμό**.

Η αντίδραση της Τουρκίας

Κατά τη μέρα του βρετανικού δημοψηφίσματος (23.6.2016), ο Τούρκος Πρόεδρος R.T. Erdoğan επιβεβαιώνοντας το άνοιγμα, στις 30.6.2016, του κεφ. 33 ("Θέματα προϋπολογισμού και οικονομικά θέματα"), μετά την άρση του γαλλικού βέτο και προειδοποιώντας τις Βρυξέλλες να «τηρούν τις

υποσχέσεις τους», απείλησε με καταγγελία της συμφωνίας για το μεταναστευτικό (Μάρτιος 2016) και με διεξαγωγή δημοψηφίσματος για συνέχιση ή όχι της διαδικασίας για ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ, ισχυριζόμενος ότι η Ένωση δεν θέλει την Τουρκία επειδή είναι μουσουλμανική χώρα. Η εν λόγω Συμφωνία προβλέπει την κατάργηση, υπό ορισμένους όρους, της βίζας για σύντομη διαμονή Τούρκων πολιτών στην ΕΕ. Οι ίδιες προειδοποιήσεις κι από τον Υπεξ της χώρας Μ.Çavusoğlu, ο οποίος απέκλεισε, ωστόσο, την αναθεώρηση της τουρκικής αντιπρομοκρατικής νομοθεσίας.

Ενθαρρυσμένη από τις εξελίξεις στη Βρετανία, η οποία παρά τις κατά καιρούς διαφοροποιήσεις σε σχέση με τουρκικές επιμέρους θέσεις, υπήρξε σταθερός υποστηρικτής της πλήρους ένταξης της Τουρκίας στην ΕΕ και εξισορροπητική δύναμη έναντι της επιφυλακτικής ως αρνητικής στάσης της Γερμανίας και της Γαλλίας, **η Τουρκία δυνατό να ζητήσει αναθεώρηση της Τελωνιακής Ένωσης, επιδιώκοντας, παράλληλα, τη σύναψη νέων οικονομικών συμφωνιών με τη Βρετανία**. Οι νέες πολιτικές ισορροπίες και τα κενά που δημιουργούνται με την έξοδο της Βρετανίας, καθώς και οι ευρύτεροι σχεδιασμοί της Τουρκίας για ανάδειξή της σε περιφερειακή υπερδύναμη και ενεργειακό κόμβο, **δυνατό να οδηγήσουν τη χώρα να επιδιώξει τελικά, ακολουθώντας τη Βρετανία, ένα «προνομιακό συνεταιρισμό» με την ΕΕ**.

Η Βρετανία στη διεθνή σκηνή

Η ενδεχόμενη απώλεια ισχύος της Βρετανίας στη διεθνή σκηνή αποτέλεσε κύριο θέμα της εκστρατείας προ του δημοψηφίσματος, με τους υποστηρικτές του Brexain, να υποστηρίζουν ότι, σε ένα παγκοσμιοποιημένο κόσμο, προστατεύονται καλύτερα τα συμφέροντα του Η.Β. εντός ΕΕ.

Για το ΗΒ, με έντονο το νησιώτικο τοπικιστικό στοιχείο, καθώς και τη νοσταλγία της κραταιάς Βρετανικής Αυτοκρατορίας μεταξύ των Συντηρητικών, **η ΕΟΚ/ΕΕ αποτελούσε ανέκαθεν μια τεράστια εμπορική αγορά για τα προϊόντα του**, γεγονός που περιέπλεξε διαχρονικά τις σχέσεις της χώρας με την Ένωση. Εξ ου και η **αρνητική στάση του ΗΒ έναντι της οικονομικής και πολιτικής ολοκλήρωσης της ΕΕ και των συναφών κοινών πολιτικών της Ένωσης, με εξαίρεση την κοινή εξωτερική εμπορική πολιτική** για απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου που οδήγησαν στη δημιουργία της GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) και, μετέπειτα, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Με λιγοστές δε εξαιρέσεις (κρίση του Σουέζ/1956, πόλεμος του Υομ Kիրruг/1973 και απόφαση του Βρετανικού Κοινοβουλίου για μη συμμετοχή της χώρας, στο πλευρό των ΗΠΑ, σε ενδεχόμενη επίθεση κατά του Σύρου Προέδρου /Αύγουστος 2013), **η βρετανική εξωτερική πολιτική ταυτιζόταν με τις επιλογές των ΗΠΑ σε όλα τα κρίσιμα διεθνή ζητήματα**.

Για την ΕΕ, που χάνει ένα εταίρο του εύρους του Η.Β. (μόνιμο μέλος του Σ.Α. του ΟΗΕ, συμμετέχει στις διαβουλεύσεις του G7 και είναι, μαζί με τη Γαλλία, η μόνη χώρα που διαθέτει υπολογίσιμη στρατιωτική δύναμη και το μεγαλύτερο αμυντικό προϋπολογισμό), τίθενται θέματα ισχύος, συσχετισμών στους κόλπους της και συνοχής της, με ορατό το ενδεχόμενο το Brexίτ να βρει μιμητές. Εξ ου και η αποτρεπτικά αυστηρή, κοινή στάση των ηγετών των «27», καθώς και του **Ευρωκοινοβουλίου**, που υιοθέτησε σχετικό **Ψήφισμα** (28.6.2016), στο οποίο, μεταξύ άλλων, **υποστηρίζεται η μη άσκηση από τη Βρετανία της προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ, κατά το 2^ο εξάμηνο 2017**.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 27.6.2016, ο D.Cameron, που θεωρείται πλέον υπηρεσιακός ΠΘ, κατέστησε σαφές ότι **η Βρετανία δεν θα σπεύσει να ενεργοποιήσει άρθρο 50**, προτού καθορίσει ποια σχέση επιθυμεί να έχει με την ΕΕ. Ακολούθησαν ανάλογες δηλώσεις από την επικρατέστερη (μετά την αποχώρηση του B. Johnson) υποψήφια για την Πρωθυπουργία, Υπ. Εσωτερικών Theresa May, με βασική επιδίωξη να κερδηθεί χρόνος και **να καθοριστούν άτυπα οι παράμετροι της νέας σχέσης, η οποία να διασφαλίζει ειδικό καθεστώς στη Βρετανία και τη συμμετοχή της στην Ενιαία Αγορά, με εκπτώσεις στις 4 βασικές ελευθερίες, κυρίως στη διακίνηση προσώπων και εργαζομένων**. Οι ηγέτες των «27» κατέστησαν σαφές ότι **δεν πρόκειται να αρχίσουν διαπραγματεύσεις, χωρίς την προηγούμενη επίσημη υποβολή από τη Βρετανία αιτήματος για ενεργοποίηση του εν λόγω άρθρου**, όπως και ότι η παραμονή της Βρετανίας στην Ενιαία

Αγορά προϋποθέτει την εκ μέρους της αποδοχής και των 4 ελευθεριών (Δήλωση άτυπης συνάντησης Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 29.6.2016). Βάσει του άρθρου 50, οι διαπραγματεύσεις θα διαρκέσουν 2 χρόνια, με δυνατότητα παράτασής τους, ενώ αναλυτές εκτιμούν ότι μπορεί να χρειαστούν μέχρι 7 χρόνια για την πλήρη αποχώρηση της Βρετανίας από την ΕΕ. **Στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, η Βρετανία θα εξακολουθεί να έχει τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι της ΕΕ, χωρίς ωστόσο να μετέχει στη λήψη αποφάσεων.** Στην περίπτωση που δεν επιτευχθεί συμφωνία στις διαπραγματεύσεις, τότε θα υπάρξει αποχώρηση της Βρετανίας, χωρίς εγκαθίδρυση νέου μοντέλου σχέσης, **εξέλιξη που απεύχονται οι ΗΠΑ, ασκώντας πιέσεις στο Βερολίνο για επίτευξη νέας Συμφωνίας που ουσιαστικά να καταργεί το Brexit.**

Η Γερμανία, πάντως, μέσα από δηλώσεις της Καγκελάριας Α. Merkel και του Υπ. Οικονομικών W.Shäuble, αλλά και σύμφωνα με δσέλιδο έγγραφο του Υπ. Οικονομικών, με τίτλο «Γερμανική Στρατηγική αναφορικά με το Brexit», τάσσεται υπέρ **«εποικοδομητικών διαπραγματεύσεων»** για αποφυγή επικίνδυνων σκοπέλων, **στοχεύοντας σε καθεστώς «συνδεδεμένου εταίρου» για τη Βρετανία**, με όλα τα πλεονεκτήματα, αλλά και τους περιορισμούς που αυτό εξυπακούει. Κατά δεύτερο, σπεύδει να προλάβει **ενδεχόμενη εκμετάλλευση της αναταραχής από Γαλλία, Ιταλία και Ε.Επιτροπή για επιβολή περισσότερης αλληλεγγύης εντός της ΕΕ** (W.Shäuble «για αργότερα οι μεταρρυθμίσεις και η περισσότερη εμβάθυνση»), υπό τη μορφή κοινού προϋπολογισμού για τις χώρες της Ευρωζώνης και αμοιβαίας ασφάλισης των τραπεζικών καταθέσεων. Αν και επίσημα διαψεύδονται από το Βερολίνο, φαίνεται να ευσταθούν οι φήμες περί **πίεσεων της Γερμανίας για «παραίτηση» του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, λόγω των «άγαρμπων» χειρισμών του J.C.Juncker στο ζήτημα του Brexit, αλλά και της κωλυσιεργίας που επιδείχθηκε στην κινητοποίηση των Βρυξελλών για αναχαίτιση των προσφυγικών ροών στην Ευρώπη.** Η δυσaréσκεια της Γερμανίας επιβεβαιώνεται από δηλώσεις του Υπ. Οικονομικών της χώρας («αν η Κομισιόν δεν είναι σε θέση να αναλάβει μια πρωτοβουλία, **τα κ.μ. πρέπει να υιοθετήσουν ένα σύστημα διακυβερνητικής συνεργασίας, όπως αυτό της Ευρωζώνης»**) όσο και από την αιφνιδιαστική αντικατάσταση από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου D.Tusk του διευθυντή του Γραφείου του J.C.Juncker, που προοριζόταν για τη θέση του επικεφαλής των προσεχών διαβουλεύσεων με τη Βρετανία.

Η Βρετανία θα πρέπει να συνομολογήσει νέα εμπορική Συμφωνία με την ΕΕ (όχι με ένα έκαστο των κ.μ.), η οποία θα καλύπτει διάφορους τομείς, όπως τις εξαγωγές-εισαγωγές προϊόντων, τη συνεχή παροχή υπηρεσιών προς και από την ΕΕ (π.χ. νομικές υπηρεσίες για εξαγορές μεγάλων εταιριών), τις τελωνειακές διαδικασίες, τους ελέγχους διαβατηρίων των επιχειρηματιών και τη ρύθμιση θεμάτων, όπως τα κριτήρια που θα ισχύσουν στους τομείς του περιβάλλοντος, της υγείας και της ασφάλειας. Όποιο καθεστώς κι αν συμφωνηθεί, **είτε η Βρετανία να παραμείνει στην Ενιαία Αγορά, είτε να προσχωρήσει στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο-ΕΟΧ** (συμμετείχε στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών-EΖΕΣ, πριν την ένταξή της στην ΕΟΚ), προκειμένου να συνεχίσει να εξαγει τα προϊόντα της και το City να συνεχίσει να παρέχει χρηματοοικονομικές και επαγγελματικές υπηρεσίες προς κ.μ. της ΕΕ, **πρέπει να σεβαστεί τις βασικές ελευθερίες, κυρίως της ελεύθερης διακίνησης προσώπων. Στην περίπτωση δε ένταξης της στον ΕΟΧ, θα πρέπει να συνεχίσει να καταβάλλει το 50% της νυν συνεισφοράς της στον προϋπολογισμό της ΕΕ.** Ανησυχία προκαλεί, πάντως, το ενδεχόμενο εκατέρωθεν επιβολής δασμών, οι οποία, σε τελική ανάλυση, θα πλήξει τους καταναλωτές.

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας M.Draghi ενημέρωσε την άτυπη συνάντηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των «27» (29.6.2016) για πολύ μικρότερες επιπτώσεις από το Brexit απ' ό,τι αρχικά υπολογιζόταν. Από πλευράς, ωστόσο, του **Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου** εκφράστηκε ανησυχία για την παρατεινόμενη αβεβαιότητα, τουτέστιν επιβράδυνση της ανάπτυξης, ως το μεγαλύτερο κίνδυνο για την παγκόσμια οικονομία.

Υπέρ της παραμονής του Η.Β. στην ΕΕ τάχθηκαν οι ηγέτες των **ΗΠΑ** και της **Κίνας**. Προ του δημοψηφίσματος, μάλιστα, ο Αμερικανός Πρόεδρος Β.Obama είχε προειδοποιήσει ότι **προτεραιότητα της χώρας του είναι η συνομολόγηση εμπορικής συμφωνίας με την ΕΕ** (Διατλαντική Συνεργασία

Εμπορίου και Επενδύσεων/Transatlantic Trade and Investment Partnership- TTIP) και πως, στην περίπτωση εξόδου από την ΕΕ, το Η.Β. θα βρισκόταν «πίσω στην ουρά» όσον αφορά τη συνομολόγηση αντίστοιχης διμερούς συμφωνίας. Μετά το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, ο Πρόεδρος Obama, ο Αντιπρόεδρος J.Biden και άλλοι αξιωματούχοι, αν και δεν έκρυψαν την προτίμησή τους να παρέμενε η Βρετανία στην ΕΕ, διαβεβαίωσαν ότι **οι σχέσεις ΗΠΑ-Η.Β. θα παραμείνουν ισχυρές**. Ο Αμερικανός Πρόεδρος δήλωσε ότι **το καθεστώς κ.μ. του ΝΑΤΟ που απολαμβάνει η Βρετανία παραμένει ακρογωνιαίος λίθος της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και της οικονομικής πολιτικής των ΗΠΑ, ότι η Βρετανία και η ΕΕ εξακολουθούν να είναι «αναντικατάστατοι εταίροι»** και ότι οι ΗΠΑ θα πράξουν ό,τι είναι δυνατό προκειμένου η διαδικασία εξόδου της Βρετανίας να εξελιχθεί όσο πιο ήπια γίνεται.

Πλήρη στήριξη βρήκε το Brexit στο στρατόπεδο των Ρεπουμπλικάνων, με τον υποψήφιο για την Προεδρία της χώρας D.Trump, να υπεραμύνεται, στη διάρκεια επίσκεψής του στη Σκωτία, την επομένη του δημοψηφίσματος (!), **της επιλογής των Βρετανών να «επανακτήσουν τον έλεγχο της πολιτικής τους, των συνόρων τους και της οικονομίας τους, ελπίζοντας ότι «η Αμερική παρακολουθεί»**. Στο ίδιο πνεύμα οι δηλώσεις και άλλων εξεχόντων στελεχών των Ρεπουμπλικάνων, εκ των οποίων ο Πρόεδρος της Αμερικανικής ΒτΑ P.Ryan. Αντίθετα, ο επικεφαλής των Δημοκρατικών στο Αμερικανικό Κογκρέσο St.Hoyer χαρακτήρισε τη ψήφο υπέρ του Brexit, ως «μια πράξη αυτό-προκαλούμενης αστάθειας που τροφοδοτήθηκε σε μεγάλο βαθμό από τον αντιμεταναστευτικό, απομονωτικό λαϊκισμό, που βλέπουμε να αυξάνεται ανά τον κόσμο, περιλαμβανομένων των ΗΠΑ».

Η έξοδος της Βρετανίας από την ΕΕ θα σημαίνει τη διακοπή της συμμετοχής της χώρας στην TTIP και την **ανάγκη σύναψης διμερούς εμπορικής συμφωνίας με τις ΗΠΑ**, η οποία, δεδομένου του βάθους των διμερών επενδύσεων μεταξύ των δύο χωρών, αναμένεται ότι θα επιτευχθεί. Εν πάση περιπτώσει, **η «ειδική σχέση» ΗΠΑ-Η.Β. δεν πρόκειται να διαταραχθεί, όπως και η ισχυρή δέσμευση της Βρετανίας για τις πολιτικές του ΝΑΤΟ**.

Όσον αφορά στη **Ρωσική Ομοσπονδία**, οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για **οικονομική αποδυνάμωση τόσο του Η.Β. όσο και της ΕΕ**, ενώ επικρατεί **αισιοδοξία για πιθανή επιστροφή των επενδυτών στη Ρωσία**. Ο Αν. Υπουργός Οικονομικών της χώρας A.Moiseyev εκτιμά ότι **δεν θα υπάρξουν σοβαροί κίνδυνοι για τη ρωσική οικονομία**. Σύμφωνα δε με τον Αν. Πρόεδρο της Κρατικής Τράπεζας Αναπτύξεως Vneshekonombank A.Klerach, από ενδεχόμενη αποσταθεροποίηση του ευρώ και του Ευρωπαϊκού Χρηματιστηρίου και συνακόλουθες αναταράξεις στις αγορές των αναδυόμενων οικονομιών, **διανοίγονται προοπτικές ανάπτυξης για τους ρωσικούς τίτλους μετοχών**, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον τιμολόγησης του πετρελαίου, καθώς και το ότι **η ρωσική οικονομία θα αρχίσει να ανακάμπτει**, έστω και με αργούς ρυθμούς, από τον επόμενο χρόνο. Κατά το Διαμεσολαβητή Επιχειρήσεων B.Titov, οι μακροπρόθεσμες συνέπειες από το Brexit θα χωρίσουν την Ευρώπη από τις ΗΠΑ και, **πιθανόν, σε 10 χρόνια, να μιλάμε για μια «Ενωμένη Ευρασία»**.

Στους πολιτικούς κύκλους, το Brexit προκάλεσε ειρωνικά και απαξιωτικά σχόλια για την ΕΕ: Ο Αν. Πρόεδρος της Δούμας S. Zheleznyak έκανε λόγο για «αναμενόμενο αποτέλεσμα της γραφειοκρατικής πολιτικής των Βρυξελλών», υποστηρίζοντας ότι η ευρωπαϊκή πολιτική έπρεπε να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πολιτών, αντί την Ουάσιγκτον και τη «θολή και θεωρητική ενοποίηση της Ευρώπης». **Αν οι Βρυξέλλες, πρόσθεσε, δεν αλλάξουν άμεσα τις πολιτικές τους προτεραιότητες, θα διεξαχθούν δημοψηφίσματα και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη και η περιθωριοποίηση και η κατάρρευση της ΕΕ θα γίνεται ολοένα και πιο πραγματική**. Ο Πρόεδρος της Επ. Εξωτερικών της Δούμας A.Pushkov σχολίασε ότι οι ευρωπαϊκές ελίτ, φοβούμενες την κοινή γνώμη, δεν θα επιτρέψουν ξανά τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων, ενώ ο ομολογός του τού Ομοσπονδιακού Συμβουλίου K.Kosachyon έκανε λόγο για «αποτυχία της ΕΕ να φέρει σε πέρας την κύρια αποστολή της, δηλαδή να καταστεί διαφανής και βολική για τους πολίτες». Εξάλλου, ο λαλίστατος ακροδεξιός πολιτικός V.I.Zhirinovsky χαρακτήρισε ως **«πράξη γενναιότητας» την απάντηση των βρετανών αγροτών και εργαζομένων στην ΕΕ**, η οποία «δημιουργήθηκε από την

οικονομική μαφία». Προβλέποντας δε την κατάρρευση του NATO, του Σέγκεν και του ευρώ, ευχήθηκε την ανάπτυξη των σχέσεων της Ρωσίας «με όλες τις δημοκρατικές χώρες της Ευρώπης», ενώ ο δήμαρχος της Μόσχας S.Sobyanin σχολίασε ότι **«χωρίς το Η.Β., δεν θα υπάρχει κανείς στην ΕΕ που να υπερασπίζεται με τόσο ζήλο τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας».**

Αναλυτές στην **Ασιατική ήπειρο** εκτιμούν ότι η πολιτική αναταραχή στη Βρετανία, συνδυασμένη με τη διεξαγωγή εκλογών σε άλλα κ.μ. της ΕΕ, θα αυξήσει την αστάθεια των αγορών. Επισημαίνουν, ωστόσο, ότι **οι επιπτώσεις δεν θα είναι σημαντικές για την Ασία**, λόγω της μικρής εμπορικής έκθεσης των πλείστων ασιατικών αγορών στο Η.Β., ενώ οι κίνδυνοι όσον αφορά στην άμεση τραπεζική χρηματοδότηση από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας φαίνονται να είναι διαχειρίσιμοι.

Από πλευράς της **Κίνας**, ο ΠΘ Li Keqiang, καθιστώντας σαφές ότι **η Ευρώπη αποτελεί σημαντικό εταίρο**, διαβεβαίωσε για τη **δέσμευση της χώρας του να διατηρήσει τις αναπτυσσόμενες σχέσεις με την ΕΕ, αφενός και το Η.Β., αφετέρου.** «Ελπίζουμε να δούμε μια ενωμένη και σταθερή ΕΕ, όπως κι ένα σταθερό και ευημερούν Η.Β.», ανέφερε. Διάχυτη ήταν, ωστόσο, η εκτίμηση περί «μηδενικού αθροίσματος» **εξέλιξη** (“a lose-lose situation”), που **απειλεί τη «χρυσή εποχή» μεταξύ των δύο χωρών**, έμπνευση του Βρετανού Υπ. Οικονομικών G.Osborne, τον οποίο η Κίνα επιθυμεί να δει Υπεξ της χώρας του. **Εκπρόσωπος του κινεζικού ΥΠΕΞ δήλωσε τη βούληση της χώρας του να εργαστεί από κοινού με το Η.Β. για τη διατήρηση και ανάπτυξη των διμερών τους σχέσεων, μη αποκλείοντας, ωστόσο, να συμβεί το αντίθετο**, ενώ ο Υπ.Οικονομικών Lou Jiwei εκτιμά ότι το Brexit «θα ρίξει βαριά σκιά στην παγκόσμια οικονομία» και ότι **«οι συνέπειες και επιπτώσεις θα προκύψουν κατά τα 10 επόμενα χρόνια».** Εκτίμηση εξάλλου στελέχους της κινεζικής Κεντρικής Τράπεζας είναι ότι το Brexit δυνατό να σηματοδοτήσει «αναστροφή της παγκοσμιοποίησης», που θα είναι «πολύ αρνητική εξέλιξη» για τον κόσμο.

Η άνθιση των βρετανο-σινικών σχέσεων, που εγκαινιάστηκε το 2012-13, με την άνοδο του ηγέτη της χώρας Xi Jinping, σηματοδότησε μια **στροφή προς μια επιεικέστερη, «δια της σιωπής» και εξευμενιστική προς το Κομμουνιστικό Κόμμα βρετανική πολιτική έναντι της Κίνας για θέματα δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, χάριν οικονομικών συμφερόντων.** Για τη στάση αυτή, ο ΠΘ D.Cameron επικρίθηκε πανταχόθεν, περιλαμβανομένων των ΗΠΑ. Ιδιαίτερα δυσαρέστησε δε τις ΗΠΑ η απόφαση της Βρετανίας, το 2015, να συγκαταλεχθεί στα ιδρυτικά μέλη της **Ασιατικής Τράπεζας Υποδομών και Επενδύσεων (AIIB).** **Η Βρετανία αποτελούσε πύλη προς την ΕΕ για την Κίνα, η οποία προσέβλεπε στην εξασφάλιση καθεστώτος οικονομίας της αγοράς για διευκόλυνση των εξαγωγών της στα κ.μ. της ΕΕ** και η αναθέρμανση των σχέσεων των δύο χωρών αποτελούσε το μέσο για προβολή της ισχύος, επιρροής και τεχνολογίας της Κίνας ανά τον κόσμο. Ορόσημο της «χρυσής εποχής» αποτέλεσε **η επίσημη επίσκεψη του Κινέζου ηγέτη στο Η.Β., τον Οκτώβριο 2015.** Κατά την επίσκεψη, συνάφθηκαν **συμφωνίες πέραν των €40 δις,** εκ των οποίων, η κατασκευή πυρηνικού εργοστασίου στο Somerset, σιδηροδρομική σύνδεση υψηλής ταχύτητας, πρόγραμμα κοινής διαστημικής έρευνας, καθώς και η ανάδειξη του Λονδίνου σε υπεράκτιο εμπορικό κόμβο για το κινεζικό νόμισμα (renminbi). Από τις συμφωνίες αναμενόταν η δημιουργία 4 χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας στη βρετανική οικονομία. **Από την αντίθετη σκοπιά, δυνατό το Brexit να σημαίνει περαιτέρω ενίσχυση των βρετανο-σινικών εμπορικών σχέσεων,** διαψεύδοντας τις ελπίδες του Foreign Office για επιστροφή από το διάδοχο του D.Cameron στην άσκηση ελέγχου επί της κινεζικής πολιτικής. Από πλευράς της, η Κίνα δυνατό να εκμεταλλευτεί το αποτέλεσμα του βρετανικού δημοψηφίσματος για να υποστηρίξει ότι η δυτικού τύπου δημοκρατία δεν παράγει σταθερότητα, ευημερία ή υπεύθυνη διακυβέρνηση, προκειμένου να δικαιολογήσει την πολιτική της.

Υπό το φως των απωλειών που σημειώθηκαν στις χρηματοπιστωτικές αγορές και της **Ινδίας**, ο Υπ. Οικονομικών και ο Κεντρικός Τραπεζίτης, A.Jaitley και R.Rajan διαβεβαίωσαν τους επενδυτές ότι τα βασικά οικονομικά μεγέθη της χώρας είναι ισχυρά, με τον Υπ. Οικονομικών να εκτιμά ότι, **μέσα στην αναταραχή, δυνατό να υπάρξουν ευκαιρίες,** καθότι «οι επενδυτές ψάχνουν για ασφαλή καταφύγια σε αυτούς τους ταραχώδεις καιρούς και η **Ινδία ξεχωρίζει τόσο από άποψης σταθερότητας όσο και**

ανάπτυξης». Η Ινδία, με έντονο το αποικιακό παρελθόν της και το ενδιαφέρον της για ό,τι συμβαίνει στη Βρετανία, την οποία θεωρούσε ως σημείο εισόδου στην ΕΕ, αποτελεί έναν από τους κυριότερους επενδυτές στο Η.Β., ενώ το Η.Β. αποτελεί μόλις το 12^ο κυριότερο εμπορικό εταίρο της Ινδίας, αρκετά πίσω από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία και η Ελβετία. Οι διαπραγματεύσεις ΕΕ-Ινδίας για τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου έχουν παγώσει λόγω διαφόρων βασικών θεμάτων. Το Brexit αναζωπύρωσε τις ελπίδες στη Βρετανία για τη δυνατότητα ελεύθερης διαπραγμάτευσης διμερούς εμπορικής συμφωνίας με την Ινδία.

Ο Πρόεδρος της **Ν.Κορέας** Park Geun-hye και ο ΠΘ της **Ιαπωνίας** Shinzo Abe διαβεβαίωσαν ότι οι χώρες τους είναι προετοιμασμένες για να αντιδράσουν στη μεταβλητότητα της αγοράς. Ο **Ιάπωνας** Υπερ F.Kishida προειδοποίησε ότι **το Η.Β. έχει καθήκον να ακούσει τις ιαπωνικές επιχειρήσεις που έχουν επενδύσεις στη χώρα**. Χίλιες περίπου ιαπωνικές εταιρίες στο Η.Β., οι οποίες άμεσα ή έμμεσα εργοδοτούν 140 χιλιάδες άτομα, είχαν εκφραστεί ανοικτά, προ του δημοψηφίσματος, υπέρ της παραμονής της χώρας στην ΕΕ.

Τέλος, όσον αφορά στην περιοχή της **Μέσης Ανατολής και του Περσικού Κόλπου**, η **Σαουδική Αραβία** βλέπει φθηνότερες τις εισαγωγές από το Η.Β., καθώς και την αγορά ακινήτων στη Βρετανία. Το **Μπαχρέϊν**, όπου ηττήθηκε πρόσφατα το πλειοψηφούν σιϊτικό κόμμα της αντιπολίτευσης και αφαιρέθηκε η υπηκοότητα από το σημαντικότερο Σίιτη κληρικό, **επαίνεσε τη «γενναία, ιστορική απόφαση της Βρετανίας για έξοδο»**, αναμφίβολα ως αντίδραση στις επικρίσεις της ΕΕ για τα σοβαρά δημοκρατικά του ελλείμματα. Αναλυτές **επικρίνουν την κωλυσιεργία και την ανεπαρκή στήριξη της ΕΕ, όπως και των ΗΠΑ**, κατά τη μετά την «Αραβική Άνοιξη» εποχή, στη Συρία, τη Λιβύη, την Τυνησία και την Αίγυπτο, καθώς και τη σύγχυση και αμηχανία της ΕΕ μπροστά στην προσφυγική κρίση. Εκφράζονται δε ανησυχίες για **ακόμα λιγότερη προσοχή από την ΕΕ**, η οποία θα ασχοληθεί κατά προτεραιότητα με τα του οίκου της, **στην εξωτερική της πολιτική γενικά, ειδικότερα δε σε σχέση με τη Μ.Ανατολή και Β.Αφρική**. Σημειώνουν ότι, αντίθετα, **το Η.Β. είναι από τις λίγες ευρωπαϊκές χώρες που έχουν πραγματική εξωτερική πολιτική** και μια δεινή διπλωματική υπηρεσία και ότι, με την έξοδο της Βρετανίας, η ΕΕ θα είναι ακόμα πιο αποδυναμωμένη. Σημειώνουν ακόμα ότι, **λόγω του αποικιακού του παρελθόντος στην Αίγυπτο, την Παλαιστίνη, το Ιράκ, το Ιράν και τον Περσικό Κόλπο**, καθώς και των πετρελαϊκών του εταιριών που δραστηριοποιούνται στη Μ. Ανατολή, **το Η.Β. έχει συμφέροντα και συνεπώς γνώση και ενδιαφέρον για την περιοχή**.

Όσον αφορά στο **Ισραήλ**, υποστηρικτικά της απόφασης του Βρετανικού λαού για έξοδο από την ΕΕ παρουσιάζονται τα ΜΜΕ, αλλά και **βουλευτές τόσο του δεξιού κυβερνητικού συνασπισμού όσο και των κομμάτων της αριστερής/αραβικής αντιπολίτευσης**. Θεωρούν το Brexit ως λογικό επακόλουθο κατά του μεγάλου κεφαλαίου και της παρατεταμένης λιτότητας, αλλά και ως **ευκαιρία για το Η.Β. να περισώσει την οικονομική και συστημική του αυτάρκεια έναντι του περίπλοκου και γραφειοκρατικού ευρωπαϊκού οικοδομήματος**. Είδαν επίσης στο Brexit μια αφύπνιση των Ευρωπαίων για τη λανθασμένη μεταναστευτική τους πολιτική που οδήγησε στις τυφλές τρομοκρατικές επιθέσεις τζιχαντιστών στην Ευρώπη. Υπό το φως δε των ζητημάτων συνοχής που καλείται να αντιμετωπίσει η ΕΕ, η **αποδυνάμωση του διαμεσολαβητικού ρόλου της Ένωσης στην ειρηνευτική διαδικασία για το Μεσανατολικό, δεδομένης της επικριτικής-τιμωρητικής της στάσης έναντι του Ισραήλ, αποτελεί θετική εξέλιξη για την Ισραηλινή Κυβέρνηση**. Μετά το Brexit, ο **ΠΘ Νετανιάχου**, ο οποίος δεν κρύβει τη συμπάθειά και το θαυμασμό του για την πολιτική συνέπεια του Βρετανού ομολόγου του D.Cameron να προαναγγείλει την παραίτησή του, **προσβλέπει στην αναθέρμανση των παραδοσιακά καλών σχέσεων του Ισραήλ με τη Βρετανία**, η οποία πλειστάκις λειτούργησε ως ανάχωμα σε αντι-ισραηλινές θέσεις εντός της ΕΕ. Από πλευράς του, **το Η.Β., στην περίπτωση που η συμφωνία καταλήξει στην αποκοπή του από την ΕΕ, είναι βέβαιο πως θα επιδιώξει να ανακτήσει, αποδεδειγμένο πλέον από τους περιορισμούς των συλλογικών διαδικασιών των Βρυξελλών, το δικό του ξεχωριστό ρόλο στο διεθνές σύστημα, στη βάση της στρατιωτικής και γεωπολιτικής ισχύος του**. Εξάλλου, στο Ισραήλ συζητείται **ενδεχόμενη**

διεύρυνση του «Κουαρτέτου». Η Βρετανία, που δεν θα συγκαταλέγεται πλέον στην ΕΕ, θα μπορεί να ενταχθεί αυτόματα, ως μόνιμο μέλος του Σ.Α. του ΟΗΕ και λόγω της ιστορικής της σχέσης με το Παλαιστινιακό ζήτημα και τη Μ. Ανατολή, γενικότερα, στο «Κουαρτέτο», καθιστώντας το «Κουϊντέτο». Μια τέτοια εξέλιξη θα επενεργήσει εξισορροπητικά έναντι των «αυστηρών» θέσεων της ΕΕ, των «αμερόληπτων» ΗΠΑ και της μέχρι τώρα αμφιλεγόμενης στάσης της Ρωσίας. Επίσης, το Ισραήλ, σκοπώντας στον ενταφιασμό της γαλλικής πρωτοβουλίας για το Παλαιστινιακό, προσβλέπει στην προθυμία της Βρετανίας να αναλάβει διαμεσολαβητικό ρόλο, δεδομένων των ιστορικών δεσμών της με τις μετριωπαθείς αραβικές σουνιτικές χώρες του Λεβάντε και του Κόλπου, στη βάση της «Αραβικής Διαμεσολαβητικής Πρωτοβουλίας» (2002).

Συνοψίζοντας, μπορεί να λεχθεί ότι, παρά το δημοψήφισμα υπέρ του Brexit, η Βρετανία παραμένει μια ισχυρότατη δύναμη στην παγκόσμια σκηνή. Είναι σε θέση να διαχειριστεί το ζήτημα, μέχρι την οριστική της έξοδο από την ΕΕ για να απορροφήσει μέρος των κραδασμών αυτής της εξόδου. Είναι επίσης σε θέση να προετοιμάσει το έδαφος για περαιτέρω ενίσχυση των εμπορικών και άλλων σχέσεων της με πολλές χώρες, εκμεταλλευόμενη και το θεσμό της Κοινοπολιτείας, στην οποία έχει τον ηγετικό ρόλο.

Οι εξαγωγές άλλων χωρών προς το Η.Β. έχουν γίνει πιο δαπανηρές λόγω της πτώσης της στερλίνιας. Όμως, μετά την οριστική της έξοδο από την ΕΕ και εφόσον δεν παραμένει στην Ενιαία Αγορά, η Βρετανία θα είναι σε θέση να αποφασίσει για το ύψος των οποιωνδήποτε δασμών στις εισαγωγές από τρίτες χώρες.

Ο ρόλος του Λονδίνου, ως οικονομικού και χρηματοπιστωτικού κέντρου, τίθεται επίσης υπό αμφισβήτηση, καθώς κάποιες ξένες εταιρίες με έδρα το Η.Β. εξετάζουν το ενδεχόμενο αποχώρησής τους. Φαίνεται, όμως, πως και σε αυτό τον τομέα, η Βρετανική Κυβέρνηση είναι έτοιμη να υιοθετήσει σημαντικά μέτρα, όπως τη σημαντική μείωση του εταιρικού φόρου, σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών της χώρας.

Όπως έχει αναφερθεί, το Η.Β. παραμένει απόλυτα προσηλωμένο στην ειδική σχέση με τις ΗΠΑ και στην ενεργό συμμετοχή του στο ΝΑΤΟ. Αυτές οι δηλώσεις, όμως, δεν εμποδίζουν τη Βρετανία να επιδιώξει ισχυρότερες πολιτικές, οικονομικές και εμπορικές σχέσεις με τις ισχυρές, αλλά και με άλλες χώρες ανά τον κόσμο.

Η αποδέσμευση του Η.Β. από τους περιορισμούς της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής της ΕΕ, θα σημαίνει περισσότερη ευελιξία για περαιτέρω εμβάθυνση και των πολιτικών, εκτός των εμπορικών, του σχέσεων με τρίτες χώρες, επιτρέποντάς του να ασκήσει ενεργό διακριτό ρόλο στη διεθνή σκηνή.

6 Ιουλίου 2016.

/ΜΑΔ/.